

STORTINGET

Innst. 175 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Dokument 8:26 S (2018–2019) og Dokument 8:35 S (2018–2019)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Fredrik Grøvan, Tore Storehaug, Olaug V. Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad om å fjerne dagens ordning med bompengeneinnkreving og om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sverre Myrli, Ingalill Olsen, Øystein Langholm Hansen og Kirsti Leirtrø om å utrede vegprising til erstatning for dagens bompenger og andre driftsrelaterte bilavgifter

Til Stortinget

Bakgrunn

Transport- og kommunikasjonskomiteen har vedtatt at Dokument 8:26 S (2018–2019) og Dokument 8:35 S (2018–2019) behandles sammen.

I Dokument 8:26 S (2018–2019) fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og planlegge innføring av satellittbasert veipricing i Norge til erstatning for dagens bompengesystem.»

I Dokument 8:35 S (2018–2019) fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede vegprising til erstatning for dagens bompenger og andre driftsrelaterte bilavgifter.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Øystein Langholm Hansen, Kirsti Leirtrø, Sverre Myrli og Ingalill Olsen, fra Høyre, Solveig Sundbø Abrahamsen, Jonny Finstad, Nils Aage Jegstad og lederen Helge Orten, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen, Dagfinn Henrik Olsen og Morten Stordalen, fra Senterpartiet, Bengt Fasteraune og Siv Mossleth, fra Sosialistisk Venstreparti, Arne Nævra, og fra Venstre, Jon Gunnes, viser til representantforslag om å fjerne dagens ordning med bompengeneinnkreving fra representanter fra Kristelig Folkeparti (Dokument 8:26 S (2018–2019)) og representantforslag om å utrede vegprising til erstatning for dagens bompenger og andre driftsrelaterte bilavgifter fra representanter fra Arbeiderpartiet (Dokument 8:35 S (2018–2019)).

Komiteen viser til at brukerbetaling er en del av finansieringsgrunnlaget for nye veiprosjekter og for å regulere trafikk i belastede områder og tidspunkt, blant annet lagt til grunn gjennom Nasjonal transportplan 2018–2029. Komiteen merker seg at i likhet med Norge har de aller fleste land i EU en form for veiavgift for å finansiere veiprosjekter og regulere trafikk.

Komiteen merker seg at det etterspørres et mer dynamisk og rettferdig system for brukerbetaling. Nyvinninger innen teknologi kan gi en annen innretning av innkreving av avgifter knyttet til veiprosjekter og bruk av veier som kan imøtekomme disse kravene, f.eks. satellittbasert veipricing. Komiteen viser til at det i flere land diskuteres ulike former for veipricing basert på Global Navigation Satellite System (GNSS), blant annet i Tyskland, Belgia, Sveits, Singapore, Ungarn, Slova-

kia og Russland. Sverige vurderer GNSS-basert veiprising. For de fleste land dreier dette seg først og fremst om næringstrafikk. Det er i dag ingen land som har innført satellittbasert veiprising for personbiler.

Komiteen viser til at det ble arrangert en åpen høring om forslagene i Stortinget 8. januar 2019, der en rekke aktører deltok. Komiteen merker seg at samtlige aktører som deltok på høringen, var positive til en utredning, og merker seg spesielt at Datatilsynet var tydelig på at utfordringen med veiprising når det gjelder personvern kan løses. Komiteen registrerer at Datatilsynet understreket at personvernet må bygges inn i teknologien helt fra starten av, etter prinsippene for innebygd personvern som nå er et lovkrav etter personvernforordningen som Stortinget vedtok i 2018.

Komiteen merker seg også at Datatilsynet påpekte at dagens bompengesystem ikke er særlig personvernvennlig. Det var for øvrig ulike synspunkt på hvilke bil-/veiavgifter en eventuell ny type veiprising skulle inkludere, der komiteen merker seg at NAF og Bilimportørens landsforening ønsker at et nytt system bør inkludere både bruks- og kjøpsavgifter, mens andre aktører var opptatt av at et nytt system kun skulle omfatte bruksrelaterte avgifter. Opplysningsrådet for veitrafikken fremhevet at et nytt system må være transparent og lett forståelig for bilistene, og at data som samles inn, må være offentlig forvaltet, anonymisert og kun benyttes til forskning og utvikling. Komiteen merker seg også at flere aktører var opptatt av forutsigbarhet og god varsling av nye/endrede avgifter.

Komiteen viser til Samferdselsdepartementets vurderinger av forslagene, der det vises til en pågående utredning av et nytt system for veiprising for kjøretøy tyngre enn 7,5 tonn. Ifølge Samferdselsdepartementet vil denne utredningen kunne besvare flere av spørsmålene som representantforslagene ønsker svar på. Utredningen vil blant annet se på hvilke av dagens virkemiddel som bør inngå i et system med veiprising, hvilke deler av veinettet som skal inkluderes, konsekvenser for utviklingen av kjøretøyparken og konsekvenser for støy, lokal forurensing, klima, veislitasje og fremkommelighet, i tillegg til kartlegging av tekniske løsninger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, mener det er viktig å sikre en utjamning av den urettferdige fordelingen av brukerbetaling i dagens bompengesystem, og at det er nødvendig å se på hvordan ny teknologi i kjøretøy og trafikkavvikling kan bidra til at man oppnår dette. I tillegg mener flertallet at innføring av fradrag for bompengeutgifter som regjeringen skal innføre, er et sentralt tiltak for å sikre en slik utjamning. Flertallet mener at en ny ordning også må ivareta personvernet bedre enn dagens bompengordning.

Regjeringen er i gang med en gjennomgang av dagens avgiftssystem for bil for å sikre et bærekraftig avgiftssystem mot 2025. Flertallet mener spørsmålet om en erstatning for dagens bompengesystem må ses i sammenheng med denne gjennomgangen. Videre mener flertallet at denne gjennomgangen må inkludere en utredning av ny teknologi som kan erstatte dagens bompengordning, og som gir en mer effektiv, rimelige og mer rettferdig løsning.

Flertallet fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inkludere utredning av ny teknologi som kan erstatte dagens bompengordning, som en del av gjennomgangen av dagens avgiftssystem for bil.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at stortingsrepresentanter fra henholdsvis Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti har fremmet hvert sitt representantforslag om veiprising. Disse medlemmer er av den oppfatning at de to forslagene tar opp de samme problemstillingene, og hadde i utgangspunktet sett for seg at Stortinget skulle samle seg om formuleringen i forslaget fra representanter fra Kristelig Folkeparti.

Disse medlemmer registrerer at regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ikke støtter forslaget fra sin nye regjeringspartner Kristelig Folkeparti. Siden Kristelig Folkeparti ikke er representert i transport- og kommunikasjonskomiteen, ønsker disse medlemmer å fremme representantforslaget fremsatt av representanter fra Kristelig Folkeparti.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og planlegge innføring av satellittbasert veiprising i Norge til erstatning for dagens bompengesystem.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker dessuten å fremme forslaget fremsatt av representanter fra Arbeiderpartiet. Disse medlemmer fremmer derfor også følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede veiprising til erstatning for dagens bompenger og andre driftsrelaterte bilavgifter.»

Disse medlemmer viser til at representanter fra alle partier på Stortinget, med unntak av Fremskrittspartiet, har uttalt seg positivt til å utrede veiprising. Disse medlemmer registrerer at regjeringspartienes representanter i transport- og kommunikasjonskomiteen i denne innstillingen har fremmet et nytt

forslag, men der begrepet veipricing ikke brukes. Disse medlemmer finner dette forunderlig og kan ikke tolke dette på annen måte enn at Fremskrittspartiet har fått gjennomslag internt i regjeringen og regjeringspartiene for at begrepet veipricing ikke skal benyttes.

Disse medlemmer mener det er trist at Fremskrittspartiet tvinger de andre regjeringspartiene til å stemme ned forslag om å utrede veipricing, til tross for at det er et stort flertall på Stortinget for å utrede dette. Disse medlemmer viser for øvrig til den åpne høringen transport- og kommunikasjonskomiteen holdt om de to representantforslagene, der samtlige høringsinstanser gikk inn for å utrede veipricing.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener at en utredning av avansert veipricing må vurderes å slå sammen og fjerne flere av dagens bilrelaterte avgifter. Disse medlemmer mener at en ordning med avansert veipricing i sum må sikre lavere bilrelaterte avgifter og mindre byråkrati. Disse medlemmer mener at det i store deler av landet er nødvendig med bruk av privatbil, samtidig som det i de største byene må satses på kollektiv, sykkel og gange.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede avansert veipricing i områder hvor det finnes gode alternativer til privatbil.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener satellittbasert veipricing kan være et mer rettferdig alternativ til dagens bompengeneinnkreving. Det kan gi oss muligheter til på en mer rettferdig måte å oppnå mål om nullvekst i byene og begrense biltrafikken. Dette medlem støtter derfor en utredning. Dette medlem understreker at personvernutfordringen med en slik ordning er høyst reell, og forutsetter at dette blir en sentral del av utredningen. Dette medlem merker seg videre at satellittbasert veipricing i seg selv ikke vil føre til en lavere avgifts- eller bompengebelastning for befolkningen som helhet. Dette medlem viser videre til at det er tverrpolitisk enighet om at det skal være en form for brukerbetaling av nye veiprojekter. Det er tverrpolitisk enighet om et nullvekstmål i byområdene, og at bilrestriktive tiltak, inkludert bompenger, er ett av flere nødvendige virkemidler for å

nå det målet. Bompenger har også vært avgjørende for å finansiere viktige kollektivprosjekt i byene.

Dette medlem mener derfor at den mest effektive måten å få ned den totale bompengebelastningen for vanlige bilister på, uten å samtidig innføre miljøskadelige tiltak, er å stanse planlagte nye motorveiprosjekter, som vil føre til økte bompenger. E18 ut av Oslo og fjordkryssningene langs den planlagte fergefri E39 er to eksempler på dette.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede veipricing til erstatning for dagens bompenger og andre driftsrelaterte bilavgifter.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede og planlegge innføring av satellittbasert veipricing i Norge til erstatning for dagens bompengesystem.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede avansert veipricing i områder hvor det finnes gode alternativer til privatbil.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteen viser til representantforslaget og sine merknader, og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen inkludere utredning av ny teknologi som kan erstatte dagens bompengeneordning, som en del av gjennomgangen av dagens avgiftssystem for bil.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 19. februar 2019

Helge Orten

leder

Jon Gunnes

ordfører

